

Modelo 1

1. Definicións

- **Proletariado:** Clase social formada polos obreiros industriais que traballaban en fábricas e minas. Non posuían medios de produción, polo que só podían vender a súa forza de traballo a cambio dun salario. As súas condicións eran moi duras: xornadas de 12-16 horas, salarios baixos e vivendas miserables.
- **Enclosures (campos pechados):** Proceso de cercado e privatización das terras comunais en Gran Bretaña. Permitiron introducir melloras técnicas (rotación de cultivos, fertilizantes, maquinaria), pero expulsaron a moitos campesiños, que emigraron ás cidades e se converteron en man de obra para as fábricas.
- **Zollverein:** Unión aduaneira creada en 1834 entre os estados alemáns. Eliminou barreiras comerciais internas e creou un gran mercado interior, o que favoreceu o despegue industrial de Alemaña antes da súa unificación política en 1871.

2. Cuestións

- **Máquina de vapor de James Watt:**
 - Aplicación transversal: permitiu mecanizar procesos industriais.
 - Na téxtil → impulsou o funcionamento de teares e máquinas de fiar, multiplicando a produción.
 - Na siderurxia → facilitou o funcionamento de fornos e maquinaria pesada, e sobre todo o transporte de carbón e ferro mediante ferrocarrís e barcos de vapor.
→ Foi o motor tecnolóxico da Primeira Revolución Industrial.
- **Alemaña como potencia industrial:**
 - Unificación política (1871) → creou un Estado forte que apoiou a industria.
 - Recursos naturais abundantes (carbón e ferro na conca do Ruhr).
 - Zollverein → mercado interior amplo.
 - Apoio á ciencia e á tecnoloxía (universidades, investigación).
→ A finais do XIX superou a Gran Bretaña en produción de aceiro e liderou sectores como a química e a eléctrica.

3. Texto de Engels

- **Ideas principais:** As cidades favorecen a conciencia de clase dos obreiros, que descubren a súa forza colectiva fronte á burguesía.
 - **Por que as cidades foron berce do movemento obreiro:** Alta concentración de traballadores, condicións duras e contacto directo co contraste entre riqueza burguesa e miseria proletaria.
 - **Relación co contexto:** As condicións de vida e traballo da Revolución Industrial impulsaron novas ideoloxías (socialismo, cartismo, sindicalismo) que buscaban mellorar a situación da clase obreira.
-

Modelo 3

1. Definicións

- **Revolución Agraria:** Transformación do campo británico: peches de terras, rotación cuatrienal de Norfolk, uso de fertilizantes e maquinaria. Aumentou a produción de alimentos e liberou man de obra para as cidades.
- **Liberalismo económico:** Doutrina de Adam Smith (1776). Defendía a liberdade individual, mínima intervención do Estado (laissez-faire) e a regulación natural do mercado pola oferta e a demanda.
- **Sociedade de clases:** Estrutura social da industrialización. A posición dependía da riqueza e do papel produtivo. Burguesía dominante fronte a proletariado explotado, con desigualdades profundas.

2. Cuestións

- **Revolución Demográfica:**
 - Causas → mellora da alimentación (pataca, millo), avances médicos (vacina da varíola) e hixiénicos.
 - Consecuencias → crecemento da poboación británica (de 6 a 16 millóns), que forneceu man de obra barata e un mercado interior amplo.
→ Foi a base da industrialización.
- **Ferrocarril e barco de vapor:**
 - Ferrocarril → locomotora Rocket (Stephenson, 1829), transporte barato e rápido de carbón, ferro e persoas. Estimulou siderurxia e minería.
 - Barco de vapor → máis rápido e seguro ca vela, permitiu comercio global e emigración masiva.
→ Ambos foron claves na primeira mundialización da economía (1870-1914).

3. Texto de Sarah Carpenter

- **Condicións laborais e de vida:** Alimentación pobre (bolo de avea, torta de pataca), xornadas de 16 horas (5:00-21:00), trato violento (golpes do mestre).
 - **Horas de traballo e alimentación:** 16 horas diarias, só tres comidas escasas e pouco nutritivas. Descanso insuficiente → condicións inhumanas.
 - **Contexto histórico:** Testemuño típico da Revolución Industrial. O traballo infantil era común porque os nenos eran man de obra barata e fáciles de disciplinar. A clase obreira vivía na miseria, o que deu lugar ao movemento obreiro e á reivindicación de dereitos.
-

Modelo 5

1. Definicións

- **Movemento obreiro:** Organización da clase traballadora en sindicatos e partidos para mellorar condicións laborais e sociais.

- **Revolución Demográfica:** Crecemento da poboación británica no XVIII-XIX, debido ao descenso da mortalidade. Proporcionou man de obra e mercado.
- **Cadea de montaxe:** Innovación de Henry Ford (1913). Produto avanzaba por cinta transportadora, cada obreiro facía unha tarefa repetitiva. Permitía produción en masa e redución de custos.

2. Cuestións

- **Gran Bretaña como berce da Revolución Industrial:**
 - Factores políticos → monarquía parlamentaria estable, leis favorables á propiedade e ás patentes.
 - Factores sociais → burguesía emprendedora, tradición comercial, mentalidade de investimento.
 - Recursos naturais → carbón e ferro abundantes, rede fluvial e marítima, imperio colonial que fornecía materias primas e mercados.
→ Todo isto fixo posible o despegue industrial.
- **Industrialización EUA vs Xapón:**
 - EUA → abundancia de recursos naturais, inmigración masiva, gran mercado interior, pioneiros en taylorismo e fordismo.
 - Xapón → Restauración Meiji (1868), Estado dirixiu a industrialización, creación de industrias estatais logo privatizadas en zaibatsu, forte militarismo e expansión imperialista.
→ Ambos creceron rápido, pero con modelos distintos: EUA con iniciativa privada e mercado; Xapón con intervención estatal e militarismo.

3. Texto de Decca

- **Idea principal:** A sociedade moderna glorificou o traballo, converténdoo en centro da vida social e económica.
- **Por que se realizou de forma “desgrazada”:** Porque se materializou en fábricas-cadea e condicións duras, que convertían o traballo nunha caricatura da utopía.
- **Evolución da valoración do traballo:**
 - Locke → traballo como fonte da propiedade.
 - Smith → traballo como fonte da riqueza.
 - Marx → traballo como fonte da produtividade e da humanidade.
→ Esta glorificación do traballo está ligada ao sistema fabril e ao capitalismo industrial, que fixeron do traballo asalariado o eixo da sociedade.

Rúbrica de corrección (para 1º Bacharelato)

Criterio	Descrición	Puntuación máxima
Definicións	Claridade, precisión histórica, contextualización. Cada termo correcto = 1 punto.	3
Cuestións	Respostas completas, con explicación de causas,	4

Criterio	Descrición	Puntuación máxima
argumentadas	consecuencias e comparacións. Uso de vocabulario histórico.	
Comentario de texto	Identificación da idea principal, explicación de conceptos, relación co contexto histórico.	3
Redacción e presentación	Claridade, coherencia, uso correcto da lingua, estrutura ordenada.	+0,5 (bonus)
Total	Máx. 10 puntos (sen bonus)	10
